

**BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ MÜZİK ALANI  
ÖĞRENCİLERİN MÜZİK KAVRAMINA YÖNELİK  
ALGILARININ BELİRLENMESİ: BİR METAFOR ANALİZİ  
ÇALIŞMASI (\*)**

**Determination of Science and Art Centers Music Field's Students  
Perception of Music Concept: A Study of Methapor Analysis**

**DOI NO:** 10.36442/AMADER.20191055041

**Oral Mustafa AKÇA<sup>1</sup>  
Çağrı ŞEN<sup>2</sup>  
Zafer KURTASLAN<sup>3</sup>**

**Özet**

*Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) özel yetenekleri geliştirme programı (ÖYG) müzik alanı, üstün yetenekli olarak kabul edilen ilkokul, ortaokul ve lise çağındaki özel yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel özelliklerini müzikal anlamda geliştiren ve onlara sanat eğitimi sağlayan bir kurumsal bir yapılanmadır. Müzik alanından tanılama yoluyla özel yetenek sınavına da tâbi tutulan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden başarılı olanlar bu eğitimden yararlanabilmektedir. BİLSEM'lerde, müzik alanında öğrencilere teorik derslerin yanı sıra ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda piyano, keman, gitar vb. çalgılara yönelik çeşitli etkinlikler uygulanmaktadır.*

*Bu araştırmada, BİLSEM müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına yönelik bilişsel yapılarını belirlemek amacıyla, eğitim alanında sıkça başvurulan alternatif ölçme yöntemlerinden metafor tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Mersin Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi, Tarsus Hediye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Silifke Bilim ve Sanat Merkezi, Konya Bilim ve Sanat Merkezi, Adana Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören 100 ortaokul öğrencisinden toplanmıştır. Çalışmada katılımcılara müzik kavramına ilişkin ürettikleri metaforları yazmaları için bir form verilmiştir. Formda "Müzik .....gibidir. Çünkü ....." ifadelerini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile kategorilere ayrılarak çözümlenmiştir. Araştırma, durum tespitine yönelik betimsel bir çalışma olup nitel bir araştırmadır.*

<sup>1</sup> Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, [oralakca@gmail.com](mailto:oralakca@gmail.com)

<sup>2</sup> Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [cagrisen16@gmail.com](mailto:cagrisen16@gmail.com)

<sup>3</sup> Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, [zkurtaslan@gmail.com](mailto:zkurtaslan@gmail.com)

\*Bu makale 25-27.04.2019 tarihleri arasında Kütahya'da düzenlenen "İnsan Yaşamında Müzik" konulu X. Hisarlı Ahmet Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

**Anahtar Kelimeler:** Müzik Eğitimi, BİLSEM, Metafor.

**Abstract**

*Science and art centers (in Turkey, they are called as BİLSEM) special talent improvement program (in Turkish: ÖYG) in music field; which is an institution that develops the cognitive, affective and dynamic characteristics of the talented students in the elementary school, middle school and high school age. Those who are successful in elementary and middle school students who are subject to special talent examination in the field of music through the diagnosis can benefit from this training in science and art centers. In the field of music, students can learn piano, violin, guitar etc. besides theoretical lessons. Activities are carried out in accordance with their interests, wishes and abilities.*

*The aim of this research is to determine the cognitive structures of the music fields' students of science and art centers and Metaphor technique which is one of the alternative measurement methods frequently used in the field of education was applied.*

*There search data were collected from the middle school students of Mersin Yenişehir Belediyesi Science and Art Centre, Tarsus Hadiye Kuradacı Science and Art Centre, Silifke Science and Art Centre, Konya Science and Art Centre and Adana Science and Art Centre from the academic year of 2018-2019.*

*In the study, participants were given a form to write the metaphors they produced about the concept of music. In this form participants are asked to complete the statements like "Music is like ..... Because ..... "The data collected was analyzed by using the content analysis method. The research is a descriptive study and a qualitative research.*

**Keywords:** Music Education, BİLSEM, Metaphor.

## GİRİŞ

Çocuklar, nesnel dünya ile kendileri arasında kurdukları ilişkiyi yaratıcı şekilde ifade etmek amacıyla sanat eğitimine ihtiyaç duyarlar. Ülkemizde bu ihtiyacı karşılamak için amatör veya profesyonel çeşitli müzik eğitim kurumları varlığını sürdürmektedir. Bilim ve Sanat merkezleri (BİLSEM) ise üstün veya özel yeteneği uzmanlar tarafından tanılanan öğrencilere, kendi okullarındaki eğitimlerini aksatmadan, bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla eğitim veren kurumlardır. Bu kurumlarda verilen müzik eğitiminde müzik teorisi, müzik tarihi ve çalgı dersleri öne çıkmakta, bu dersler çeşitli etkinlik ve konserler vasıtasıyla desteklenmektedir.

Metafor; herhangi bir kavram, olgu, durum, olay, nesne ya da varlıkla ilgili düşüncelerin başka bir kavram, olgu, durum, olay, nesne ya da varlıkla benzerlik kurularak açıklanması durumudur. Metafor aracılığı ile açıklık getirilmek istenilen bir kavram, onunla bir yönden benzerliği olan başka bir kavramla açıklanmaya çalışılır. Bu nedenle bir metaforun, parçalarının toplamından daha büyük bir anlam oluşturduğu söylenebilir (Çelikten, 2005:270; Akt. Bayram, 2010: 11).

Metafor genel anlamda benzetme ve benzeyiş olarak tanımlanabilir. Bu çalışma, “*müzik*” kavramına yönelik bilişsel algının metafor analizi yoluyla incelenmesi üzerine yapılmaktadır.

Metaforların çok yönlü işlevleri olabilir. Buna göre, metaforun derinliğinde yatan anlam, belirli bir dereceye kadar gerçek anlamı değiştirebilir. Bu yönüyle metaforların anlam değerleri, gerçek anlam değerlerinden daha yoğun olabilir. Göreceli anlam değerleri taşıyan metaforlar, bireyin karakterini veya toplumun kültürünü tanımada araç olarak kullanılabilirdiği gibi farklı bilim dallarında veri toplama aracı olarak da kullanılabilirler (Booth, 2003: 14; Akt. Girmen, 2007: 11-12).

Metafor kavramı, sözü edilen işlevleriyle müzik alanına yönelik araştırmalarda da dikkat çeker hale gelmiştir. Müzik alanyazındaki çalışmalarda, metafor kavramının genel olarak üç farklı türde karşımıza çıktığı söylenebilir. Müziğin bir iletişim şekli ve iletişim aracı olduğu hususlarında temellenmiş olan birinci türdeki çalışmalarda, müzik eserlerindeki metaforik anlatım ele alınmıştır. Buna göre, her müzik eserinin kendine özgü bir dili bulunmaktadır ve bu yönüyle tıpkı yazılı bir metin gibi düşünülebilir. Müzik eserindeki ana anlamın dışında var olan alt anlamlar ise metaforik anlatımları oluşturur. Ancak, sözü edilen çalışmalardaki müzik eserleri, sözsüz olanlardır (Zangwill, 2007; Zbikowski, 2008; Zangwill 2014; Akt. Uygun, 2015: 2). Öte yandan, sözlü müzik eserlerindeki metaforik anlatımın incelendiği çalışmalarda bulunmaktadır (Mustan Dönmez ve Karaburun, 2013). İkinci türde yer alan çalışmalarda metaforun, müzikal ifadenin oluşturulması veya geliştirilmesinde bir öğretim aracı olarak kullanıldığı görülmektedir (Woody, 2002; Woody, 2004; Schippers, 2006). Üçüncü türdeki çalışmalarda ise metaforlar, müziğe ve müzik dersine ilişkin algıların tespit edilebilmesi amacıyla temel veri toplama aracı olarak kullanılmıştır (Babacan, 2014; Umuzdaş ve Umuzdaş, 2013).

Morgan (1998: 14, Akt. Saban, 2008: 460)’a göre metafor kullanımı, genel olarak insanoğlunun dünyayı kavramasını sağlayan

bir düşünce ve görme biçimidir. Bu yönüyle metafor kavramı için bireylerin yüksek düzeyde soyut, karmaşık ya da kuramsal bir olguyu anlamada veya açıklamada işe koşabilecekleri güçlü bir zihinsel araç olduğu söylenebilir. Bir başka ifadeyle metaforlar, bireylerin soyut kavramlara ilişkin algılarını, somut kavramları kullanarak veya somut kavramlarla yer değiştirerek açıklamalarına olanak sağlayan güçlü ifade araçlarıdır (Uygun, 2015: 2).

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin “*müzik*” kavramına yönelik algılarının metaforik olarak incelenmesi 3. türden çalışmalara girmektedir. Bu araştırma, BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin “*müzik*” kavramına yönelik algılarının kavramlara dönüştürülerek metaforlar aracılığı ile açıklanabileceği düşünülmüş ve “*müzik*” kavramına yönelik bilişsel algının metaforlar ile tespit etmek amacıyla yönelik yapılmıştır.

### **Araştırmanın Problemi**

Çalışmada, “BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına yükledikleri anlamlar nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

### **Araştırmanın Alt Problemleri**

1. BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar nelerdir?
2. BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar hangi kategoriler altında toplanabilir?

### **Araştırmanın Amacı**

Bu çalışmanın amacı, BİLSEM’lerde ÖYG müzik alanından öğrenim gören öğrencilerin müzik kavramına yönelik oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan bu metaforları çeşitli kategoriler altında sınıflayarak ÖYG müzik alanı öğrencilerinin algılama biçimlerini ortaya koymaktır.

### **Araştırmanın Önemi**

Ülkemizde, Bilim ve Sanat Merkezleri konu alınarak yapılan birçok araştırma ve inceleme bulunmaktadır. Bu zamana kadar Müzik eğitim kurumları adına yapılan çalışmalara bakıldığında da BİLSEM-ÖYG müzik alanına yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle, günümüzde Müzik eğitimi veren kurumlardan biri olan BİLSEM'lerin ÖYG programında müzik alanında eğitim gören öğrencilerin bakış açısıyla, “müzik” kavramının onlar için ne ifade ettiğinin metaforlar aracılığı ile araştırılması, BİLSEM'lerde bu bağlamda yürütülen ilk çalışma olması, araştırmayı önemli kılmakla birlikte, çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

### **Sayıtlar**

1. Tanıtım amaçlı verilen ders sonucunda metafor kavramı hakkında tüm öğrencilerin bilgi sahibi olduğu,
2. Öğrencilere verilen 5 adet metafor cümlesinde boş bırakılan noktalı alanları, tüm öğrencilerin kendi anlayışları doğrultusunda içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

### **Sınırlılıklar**

1. Bu araştırma, MEB'na bağlı 5 farklı BİLSEM ile,
2. BİLSEM'lerde ÖYG müzik alanı ile,
3. BİLSEM'lerde ÖYG müzik alanında öğrenim gören toplam 100 ortaokul öğrencisi ile sınırlıdır.

## **YÖNTEM**

Araştırma durum tespitine yönelik nitel bir araştırmadır. Betimsel yolla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül şekilde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmalardır(Yıldırım ve Şimşek, 2013: 4). Nitel araştırmalar, nicel araştırmalarla karşılaştırıldığında özellikle sosyal olaylar ve psikolojik durumlarla ilgili olarak derinlemesine bilgi verir. Nitel araştırma yöntemi, geleneksel araştırma yöntemleriyle ifade edilebilmesi güç olan sorulara cevap aramada kullanılabilir (Büyüköztürk vd., 2011: 254).

Betimsel; verilerin toplanması, bölümlendirilmesi, özetlenmesi ve sunulması anlamındadır.

### **Araştırmanın Evren ve Örneklemi / Çalışma Grubu**

Çalışmaya, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Mersin Yenişehir Belediyesi Bilim ve Sanat Merkezi, Tarsus Hediye Kuradacı Bilim ve Sanat Merkezi, Silifke Bilim ve Sanat Merkezi, Konya Bilim ve Sanat Merkezi, Adana Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören 100 gönüllü ortaokul öğrencisi katılmıştır.

### **Verilerin Toplanması**

Araştırmanın başlangıcında, BİLSEM-ÖYG müzik alanında öğrenim görenher sınıf seviyesindeki öğrencilere 1 gün (4 ders saati) süresince metafor konusunda bilgi verilmiştir. Ardından, tüm öğrencilerden “müzik” kavramına ilişkin 5 adet metafor oluşturmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin “müzik” kavramına ilişkin algılarını ortaya çıkarmak için onlara “*Müzik ..... gibidir. Çünkü .....*” biçiminde 5 adet tümce verilmiştir. Öğrencilerden bu tümceleri kendi algılama biçimlerine bağlı olarak tamamlamaları istenmiştir.

### **Veri Toplama Aracı**

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesi amacıyla 5 adet tümceden oluşan formlar 100 tane gönüllü öğrenciye dağıtılarak uygun cevapları yazmaları istenmiştir. Daha sonra ortaya çıkan veriler analiz edilmek için öğrencilerden geri toplanmıştır.

<b>Anahtar Kavram</b>	<b>Cevap Kelime</b>
Müzik	.....
Müzik	.....
Müzik	.....
Müzik	.....
Müzik	.....
İlgili Cümle	.....

### **Verilerin Analiz Edilmesi**

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi çözümlene tekniği kullanılmıştır. Buna göre, ilk önce araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal boyutundan yola çıkarak kategoriler oluşturulmuş, daha sonra hangi verinin hangi tema altında düzenleneceği belirlenmiştir. Son aşamada ise veriler, frekans ve yüzde değerleri şeklinde sunulmuştur. Nitel verinin basit yüzde hesapları ile nicelleştirilmesi; görüşme, gözlem veya dokümanların incelenmesi yoluyla elde edilmiş yazılı biçimdeki verinin, belirli süreçlerden geçirilerek sayılara veya rakamlara dökülmesidir. Sayılar ve rakamlar genellikle nicel araştırma türleriyle anılıyor olsa da, nitel verinin belirli bir düzeyde sayılara indirgenmesi mümkündür. Nitel verinin sayısallaştırılmasında birkaç temel amaç vardır bunlar; sayısallaştırmanın güvenilirliği artırması, yanlılığı azaltması, verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan tema ve kategoriler arasında karşılaştırma yapmamıza olanak vermesi ve son olarak yapılan küçük ölçekli araştırmanın veya durum çalışması sonuçlarının daha sonra gibi araçlarla daha geniş bir örnekleme ulaşılarak tekrar sınanmasına olanak vermesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 274-275; Akt. Pektaş, Düzkanar&Yurga, 2016: 10).

BİLSEM-ÖYG müzik alanında öğrenim gören 100 öğrenciden müzik kavramı ile ilgili 5'er adet metafor üretmeleri istenmiştir. Verilerin analizinin ilk aşamasında, tüm öğrencilerden elde edilen 500 adet metafor tek tek incelenmiş ve ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Bunlardan 31 tanesi metafor olmaması veya zayıf metafor imgelemesi sebebiyle geçersiz sayılarak değerlendirmeye alınmamış, geriye kalan aynı cevapları verenlerle birlikte toplam 469 adet metafor ortaya çıkmıştır. Frekans(f) ve yüzde(%) hesaplanırken aynı cevaplar dikkate alınmayarak 187 metafora düşürülmüş, daha sonrada veri analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş, kavramsallaştırılarak ilişkilendirilmiş ve mantıksal çıkarımlarla organize edilerek kategoriler geliştirilmiştir.

### **Geçerlik**

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince tarafsız gözlemesi anlamına gelmektedir. Bu anlamda geçerlik, araştırma sonuçlarının doğruluğu ile ilgilidir (Kirk ve Miller, 1986; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013: 290).

Araştırmanın geçerliğinin sağlanması amacıyla elde edilen tüm veriler kodlanmış ve ilgili kategoriler belirlenmiştir. Metafor kelimelerinden elde edilen verilerin kodlanması ve kategorilerin belirlenmesi aşamasında cevap kelimeler, cevap kelime sayısı ve ilişkili cümleler analiz edilerek belirlenmiştir (Kurtaslan, Aydın ve Özer, 2018: 382).

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesinde en son ortaya çıkan 187 metafor içerik analizi yapılarak kavramsallaştırılmış ve mantıksal çıkarımlarla organize edilerek 13 kategoriye ayrılmıştır.

### **Güvenilirlik**

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığı ile incelenmesinde veri analizi sonucunda güvenilirliği sağlamak amacıyla 3 alan uzmanı öğretim üyesi tarafından görüş alınmıştır. Alan uzmanları tarafından 13 kavramsal kategoriye yerleştirilen 187 farklı metafor daha sonra araştırmacının kendi oluşturduğu kategorilerle karşılaştırılmıştır. Daha sonra kategoriler ilişkilendirilerek en son ki halini almıştır.

## **BULGULAR**

Araştırmadan elde edilen bulgular genel olarak incelendiğinde BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin toplam 187 adet geçerli metafor ürettikleri saptanmıştır. Bu metaforlardan 99 tanesi birer öğrenci tarafından üretilmiştir. Geriye kalan 88 adet metafor ise 2 ile 15 öğrenci arasında dağılım göstermiştir.



**Tablo 1.Öğrencilerin Müzik Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Alfabetik Sıraya Göre Frekans/Yüzde Dağılımı**

Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)	Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Ağaç	6	1,3	95	Kâğıt	2	0,4
2	Ağustos böceği	1	0,2	96	Kalem	6	1,3
3	Akarsu	1	0,2	97	Kalemlik	1	0,2
4	Alet	1	0,2	98	Kalp	4	0,9
5	Alkol	2	0,4	99	Kanat	1	0,2
6	Anahtar	1	0,2	100	Kar tanesi	2	0,4
7	Anı	1	0,2	101	Karadelik	2	0,4
8	Anne	1	0,2	102	Kedi	2	0,4
9	Ansiklopedi	1	0,2	103	Kelebek	2	0,4
10	Araba	1	0,2	104	Kemer	1	0,2
11	Arı	1	0,2	105	Kıyafet / Elbise	3	0,6
12	Aşk	5	1,1	106	Kitap	8	1,7
13	Ateş	3	0,6	107	Kitap ayıracı	1	0,2
14	Ay	2	0,4	108	Kuş	9	1,9
15	Ayna	6	1,3	109	Kuyu	1	0,2
16	Bakış	1	0,2	110	Kültür	1	0,2
17	Bal	1	0,2	111	Kütüphane	1	0,2
18	Balık	1	0,2	112	Labirent	1	0,2
19	Balina	1	0,2	113	Liman	1	0,2
20	Balon	1	0,2	114	Mandala	1	0,2
21	Bardak	1	0,2	115	Mantar	1	0,2
22	Barış	1	0,2	116	Matematik	3	0,6
23	Bayrak	1	0,2	117	Meditasyon	2	0,4
24	Bayram	1	0,2	118	Mermer	1	0,2
25	Bebek/Çocuk	2	0,4	119	Mevsimler	1	0,2
26	Belirsizlik	1	0,2	120	Meyve	2	0,4
27	Bilgi	2	0,4	121	Mutluluk	7	1,5
28	Bina	1	0,2	122	Nefes	1	0,2
29	Bulut	2	0,4	123	Neşe	2	0,4
30	Cam	3	0,6	124	Okul	3	0,6

AKÜ AMADER / SAYI 10

31	Çağrışım	1	0,2	125	Orkestra	1	0,2
32	Çanta	2	0,4	126	Orman	4	0,9
33	Çay/Sıcak içecek	3	0,6	127	Oyun	3	0,6
34	Çiçek/Bitki	12	2,6	128	Oyun hamuru	2	0,4
35	Dans	1	0,2	129	Oyuncak	2	0,4
36	Davul	1	0,2	130	Öğretici	1	0,2
37	Değer	1	0,2	131	Örüntü	1	0,2
38	Demir	2	0,4	132	Özgürlük	1	0,2
39	Deney	1	0,2	133	Pasta	1	0,2
40	Deniz	10	2,1	134	Pencere	1	0,2
41	Ders	2	0,4	135	Piyano	2	0,4
42	Dikkat geliştirici	1	0,2	136	Pizza	1	0,2
43	Dil/Söz	6	1,3	137	Psikolog	2	0,4
44	Din/İbadet	1	0,2	138	Pusula	1	0,2
45	Dinlenme/Uyku	2	0,4	139	Reçete	1	0,2
46	DNA	1	0,2	140	Rehber	1	0,2
47	Doğa	4	0,9	141	Renk/Boya	10	2,1
48	Doktor	5	1,1	142	Resim	3	0,6
49	Dolap/Kutu	2	0,4	143	Ruh	2	0,4
50	Dondurma	1	0,2	144	Rüya	2	0,4
51	Duvar	1	0,2	145	Rüzgâr	2	0,4
52	Duygu	12	2,6	146	Sağlık	1	0,2
53	Düğüm	1	0,2	147	Sandalye	2	0,4
54	Dünya	1	0,2	148	Sargı bezi	1	0,2
55	Düşünce	1	0,2	149	Sayı	3	0,6
56	Efsane	1	0,2	150	Sebze	1	0,2
57	Egemenlik	1	0,2	151	Sel	1	0,2
58	Eğlence/Zevk	3	0,6	152	Sessizlik	2	0,4
59	El	1	0,2	153	Sevgi	5	1,1
60	Enerji	2	0,4	154	Sigara	3	0,6

AKÜ AMADER / SAYI 10

61	Eş/Dost/ Arkadaş /Aile	10	2,1	155	Sihir	4	0,9
62	Eşya	1	0,2	156	Silgi	1	0,2
63	Etkileyi ci	1	0,2	157	Sonsuzluk	3	0,6
64	Ev/Yuv a	4	0,9	158	Su	15	3,2
65	Evren	2	0,4	159	Süper kahraman	1	0,2
66	Evrensel	1	0,2	160	Süpürge	2	0,4
67	Film	1	0,2	161	Şair	1	0,2
68	Filozof	1	0,2	162	Şarkı	2	0,4
69	Gerçekl er	1	0,2	163	Şeker/Çik olata	4	0,9
70	Gökkuş ağı	4	0,9	164	Şelale	2	0,4
71	Gökyüz ü	2	0,4	165	Şiir	3	0,6
72	Gözlük	2	0,4	166	Şömine	1	0,2
73	Güneş	11	2,3	167	Tarla	1	0,2
74	Günler	1	0,2	168	Tebessüm	1	0,2
75	Günlük	2	0,4	169	Topluluk	3	0,6
76	Güven	1	0,2	170	Toprak	2	0,4
77	Harita	1	0,2	171	Tuz	1	0,2
78	Hava/O ksijen	5	1,1	172	Uçak	2	0,4
79	Hayal	1	0,2	173	Uçurum	1	0,2
80	Hayat/Y aşam	15	3,2	174	Uyum	1	0,2
81	Hayvan	2	0,4	175	Uzay boşluğu	2	0,4
82	Hazine	1	0,2	176	Yağmur	5	1,1
83	Huzur	7	1,5	177	Yastık	1	0,2
84	Irmak	1	0,2	178	Yazı	1	0,2
85	Işık	9	1,9	179	Yemek/B esin	12	2,6
86	İlaç	10	2,1	180	Yerleşim yeri	1	0,2
87	İlgi	1	0,2	181	Yılan derisi	1	0,2

88	İlham	1	0,2	182	Yıldız	4	0,9
89	İnanç	1	0,2	183	Yoga	1	0,2
90	İniş ve Çıkış	1	0,2	184	Yol	1	0,2
91	İnsan	5	1,1	185	Yolculuk	2	0,4
92	İp	1	0,2	186	Zafer	1	0,2
93	İz	1	0,2	187	Zaman/Saat	5	1,1
94	Kader	1	0,2				
					<b>TOPLAM</b>	<b>469</b>	<b>100</b>

Tablo 1 incelendiğinde müzik kavramının %3,2 ile en fazla “Hayat/Yaşam” ve “Su” metaforuyla tanımlandığı görülmektedir. İkinci sırada ise %2,6 oranıyla “Çiçek/Bitki”, “Duygu” ve “Yemek/Besin” metaforları gelmektedir. Daha sonra %2,3 ile “Güneş” metaforu, devamında %2,1 oranında “Deniz”, “İlaç”, “Renk/Boya” ve “Eş/Dost/Arkadaş/Aile” metaforları gelmektedir. Devamında ise müzik kavramının “Işık”, “Kuş”, “Kitap”, “Huzur”, “Mutluluk”, “Ağaç”, “Ayna”, “Dil/Söz”, “Kalem” ve diğer metaforlar ile azalarak ilerleyen oranlarda tanımlandığı görülmektedir.

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin olarak ürettikleri metaforlar 13 kategori altında toplanmıştır:

1. Doğa/Doğa Olayları ve Doğadaki Canlılarla İlişkilendirme
2. İnsani Duygular/İfadeler, Maneviyat ve Soyut Kavramlarla İlişkilendirme
3. Araç, Gereç ve Çeşitli Objelerle İlişkilendirme
4. Besinlerle İlişkilendirme
5. İnsan Bedeni, İnsan Gelişimi ve Yaşamı ile İlişkilendirme
6. Rehber, Yol Gösterici ve Öğretici Olma Özellikleriyle İlişkilendirme
7. Sosyal İlişki ve İletişim Kavramlarıyla İlişkilendirme
8. Sanatsal Kavramlarla İlişkilendirme
9. Fiziksel ve Ruhsal İyileşmeye Yönelik Öğelerle İlişkilendirme
10. Evren, Zaman ve Mekân ile İlişkilendirme
11. Matematiksel ve Uzamsal Kavramlarla İlişkilendirme
12. Ulusal ve Evrensel Değerlerle İlişkilendirme
13. Bağımlılıkla İlişkilendirme

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin ürettikleri metaforlara ait kategoriler ve dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir.

**Tablo 2. Öğrencilerin Müzik Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı**

Sıra No	Kategori	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Doğa/Doğa Olayları ve Doğadaki Canlılarla İlişkilendirme	Ağaç (6), Ağustos böceği, Akarsu, Arı, Ateş (3), Ay (2), Balık, Balina, Bulut (2), Çiçek/Bitki (12), Deniz (10), Doğa (4), Gökkuşluğu (4), Enerji (2), Güneş (11), Hava/Oksijen (5), Hayvan (2), Irmak, Kanat, Kar tanesi (2), Kedi (2), Kelebek (2), Kuş (9), Mevsimler, Orman (4), Rüzgâr (2), Sel, Şelale (2), Tarla, Toprak (2), Yağmur (5), Yılan derisi, Yıldız (4)	108	23
2	İnsani Duygular/İfadeler, Maneviyat ve Soyut Kavramlarla İlişkilendirme	Anı, Aşk (5), Bakış, Belirsizlik, Bilgi (2), Çağırışım, Gerçekler, Değer, Din/İbadet, Duygu (12), Düşüm ( <i>Mecaz</i> ), Düşünce, Eğlence/Zevk (3), Etkileyici, Güven, Hayal, Hazine ( <i>Mecaz</i> ), Huzur (7), Kader, Mutluluk (7), İlham, İlgi, İnanç, Neşe (2), Özgürlük, Ruh (2), Rüya (2), Sevgi (5), Sessizlik (2), Sihir (4), Süperkahraman, Tebessüm	73	15,6
3	Araç, Gereç ve Çeşitli Objelerle İlişkilendirme	Alet, Anahtar, Araba, Ayna (6), Balon, Bardak, Cam (3), Çanta (2), Demir (2), Dolap/Kutu (2), Duvar, Eşya, Gözlük (2),	53	11,3
		İp, Kâğıt (2), Kalem (6), Kalemlik, Kemer, Kıyafet/Elbise (3), Kitap ayracı, Mermer, Oyun hamuru (2), Oyuncak (2), Süpürge (2), Sandalye (2), Silgi, Şömine, Uçak (2), Yastık		
4	Besinlerle İlişkilendirme	Bal, Çay/Sıcak içecek (3), Dondurma, Mantar, Meyve (2), Pasta, Pizza, Sebze, Su (15), Şeker/Çikolata (4), Tuz, Yemek/Besin (12)	43	9,2
5	İnsan Bedeni, İnsan Gelişimi ve Yaşamı ile İlişkilendirme	Anne, Bebek/Çocuk (2), DNA, El, Ev/Yuva (4), Hayat/Yaşam (15), İnsan (5), Kalp (4), Nefes	34	7,2

6	Rehber, Yol Gösterici ve Öğretici Olma Özellikleri İlişkilendirme	Ansiklopedi, Ders (2), Deney, Dikkat geliştirici, Filozof, Harita, Işık (9), Kitap (8), Kütüphane, Okul (3), Öğretici, Pencere (Mecaz), Pusula, Rehber	32	6,8
7	Sosyal İlişki ve İletişim Kavramlarıyla İlişkilendirme	Dil/Söz (6), Eş/Dost/Arkadaş/Aile (10), Film, Günlük (2), Oyun (3), Topluluk (3), Uyum, Yazı	27	5,8
8	Sanatsal Kavramlarla İlişkilendirme	Dans, Davul, Mandala, Orkestra, Piyano (2), Renk/Boya (10), Resim (3), Şair, Şarkı (2), Şiir (3)	25	5,3
9	Fiziksel ve Ruhsal İyileşmeye Yönelik Öğelerle İlişkilendirme	Dinlenme/Uyku (2), Doktor (5), İlaç (10), Meditasyon (2), Psikolog (2), Reçete, Sağlık, Sargı bezi, Yoga	25	5,3
10	Evren, Zaman ve Mekân İlişkilendirme	Bina, Dünya, Evren (2), Gökyüzü (2), Günler, Karadelik (2), Liman, Sonsuzluk (3), Uzay boşluğu (2), Yerleşim yeri, Yol, Yolculuk (2), Zaman/Saat (5)	24	5,1
11	Matematiksel ve Uzamsal Kavramlarla İlişkilendirme	İniş ve Çıkış, İz, Kuyu, Labirent, Matematik (3), Örüntü, Sayı (3), Uçurum	12	2,6
12	Ulusal ve Evrensel Değerlerle İlişkilendirme	Barış, Bayrak, Bayram, Efsane, Egemenlik, Evrensel, Kültür, Zafer	8	1,7
13	Bağımlılıkla İlişkilendirme	Sigara (3), Alkol (2)	5	1,1
<b>TOPLAM</b>			<b>469</b>	<b>100</b>

Tablo 2 incelendiğinde 13 kategoride toplanan metaforlar,%23 oranıyla en fazla “Doğa/Doğa Olayları ve Doğadaki Canlılarla İlişkilendirme” kategorisinde bulunmaktadır. Daha sonra sırasıyla %15,6 ile “İnsani Duygular/İfadeler, Maneviyat ve Soyut Kavramlarla İlişkilendirme”, %11,3 ile “Araç, Gereç ve Çeşitli Objelerle İlişkilendirme”, %9,2 ile “Besinlerle İlişkilendirme”, %7,2 ile “İnsan Bedeni, İnsan Gelişimi ve Yaşamı ile İlişkilendirme”, %6,8 ile “Rehber, Yol Gösterici ve Öğretici Olma Özellikleri İlişkilendirme”

İlişkilendirme”, %5,8 ile “Sosyal İlişki ve İletişim Kavramlarıyla İlişkilendirme”, %5,3 ile “Sanatsal Kavramlarla İlişkilendirme” ve “Fiziksel ve Ruhsal İyileşmeye Yönelik Öğelerle İlişkilendirme”, %5,1 ile “Evren, Zaman ve Mekân ile İlişkilendirme”, %2,6 ile “Matematikselsel ve Uzamsal Kavramlarla İlişkilendirme”, %1,7 ile “Ulusal ve Evrensel Değerlerle İlişkilendirme” ve %1,1 ile “Bağımlılıkla İlişkilendirme” kategorilerinde bulunmaktadır.

### **1. Doğa/Doğa Olayları ve Doğadaki Canlılarla İlişkilendirme**

Müziği doğa/doğa olayları ve doğadaki canlılarla ilişkilendirme kategorisini 108 öğrenci(%23) 33 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Ağaç (6), Ağustos böceği, Akarsu, Arı, Ateş (3), Ay (2), Balık, Balina, Bulut (2), Çiçek/Bitki (12), Deniz (10), Doğa (4), Gökkuşuğu (4), Enerji (2), Güneş (11), Hava/Oksijen (5), Hayvan (2), Irmak, Kanat, Kar tanesi (2), Kedi (2), Kelebek (2), Kuş (9), Mevsimler, Orman (4), Rüzgâr(2), Sel, Şelale (2), Tarla, Toprak (2), Yağmur (5), Yılan derisi, Yıldız (4). Frekans dağılımlarınabakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların çiçek/bitki, güneş vedeniz olduğu görülmektedir. Örneğin;

*"Müzik çiçek gibidir. Çünkü ne kadar ilgi gösterirsek o kadar yeşerir."(Ö18)*

*"Müzik güneş gibidir. Çünkü ruhumuzu ısıtır."(Ö13)*

*"Müzik engin bir deniz gibidir. Çünkü açıldıkça daha da girmek istersin." (Ö3)*

### **2. İnsani Duygular/İfadeler, Maneviyat ve Soyut Kavramlarla İlişkilendirme**

Müziği insani duygular/ifadeler, maneviyat ve soyut kavramlarla ilişkilendirme kategorisini 73 öğrenci(%15,6) 32 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Anı, Aşk (5), Bakış, Belirsizlik, Bilgi (2), Çağrışım, Gerçekler, Değer, Din/İbadet, Duygu (12), Düğüm (*Mecaz*), Düşünce, Eğlence/Zevk (3), Etkileyici, Güven, Hayal, Hazine (*Mecaz*), Huzur (7), Kader, Mutluluk (7), İlham, İlgi, İnanç, Neşe (2), Özgürlük, Ruh (2), Rüya (2), Sevgi (5), Sessizlik (2), Sihir (4), Süperkahraman, Tebessüm. Frekans dağılımlarınabakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların duygu, huzur, mutluluk, aşk vesevgi olduğu görülmektedir. Örneğin;

*"Müzik duygu gibidir. Çünkü o olmadan duygularımızı ifade edemeyiz."(Ö89)*

"Müzik huzur gibidir. Çünkü insanı rahatlatır." (Ö44)

"Müzik mutluluk gibidir. Çünkü insana neşe verir." (Ö21)

"Müzik aşkgibidir. Çünkü tutkunluk yapar." (Ö23)

"Müzik sevgi gibidir. Çünkü insanları birleştirir." (Ö35)

### **3. Araç, Gereç ve Çeşitli Objelerle İlişkilendirme**

Müziği araç, gereç ve çeşitli objelerle ilişkilendirme kategorisini 53 öğrenci (%11,3) 29 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Alet, Anahtar, Araba, Ayna (6), Balon, Bardak, Cam (3), Çanta (2), Demir (2), Dolap/Kutu (2), Duvar, Eşya, Gözlük (2), İp, Kâğıt (2), Kalem (6), Kalemlik, Kemer, Kıyafet/Elbise (3), Kitap ayracı, Mermer, Oyun hamuru (2), Oyuncak (2), Süpürge (2), Sandalye (2), Silgi, Şömine, Uçak (2), Yastık. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların ayna, kalem, cam, kıyafet/elbise olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik ayna gibidir. Çünkü onu dinlediğinizde sizi yansıttığını farkedersiniz." (Ö7)

"Müzik kalem gibidir. Çünkü insanda iz bırakır." (Ö24)

"Müzik cam gibidir. Çünkü bırakınca size kırılır." (Ö72)

"Müzik elbise gibidir. Çünkü birbiriyle uyum içindedir." (Ö44)

### **4. Besinlerle İlişkilendirme**

Müziği besinlerle ilişkilendirme kategorisini 43 öğrenci (%9,2) 12 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Bal, Çay/Sıcak içecek (3), Dondurma, Mantar, Meyve (2), Pasta, Pizza, Sebze, Su (15), Şeker/Çikolata (4), Tuz, Yemek/Besin (12). Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların su, yemek / besin, şeker / çikolata olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik su gibidir. Çünkü hayat verir." (Ö13)

"Müzik yemek gibidir. Çünkü notaları çaldıkça ruhumuz beslenir." (Ö14)

"Müzik çikolata gibidir. Çünkü çok tatlı bir his verir." (Ö65)



### **5. İnsan Bedeni, İnsan Gelişimi ve Yaşamı ile İlişkilendirme**

Müziği insan bedeni, insan gelişimi ve yaşamı ile ilişkilendirme kategorisini 34 öğrenci(%7,2) 9 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Anne, Bebek/Çocuk (2), DNA, El, Ev/Yuva (4), Hayat/Yaşam (15), İnsan (5), Kalp (4), Nefes. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların hayat/yaşam, insan, ev/yuva, kalp olduğu görülmektedir. Örneğin;

*"Müzik hayat gibidir. Çünkü başlayıp biter."(Ö58)*

*"Müzik insan gibidir. Çünkü ilgi göstermediğinde küser."(Ö32)*

*"Müzik ev gibidir. Çünkü kendini güvender hissettirir."(Ö29)*

*"Müzik kalp gibidir. Çünkü kalpatmaya devam ettikçe müzik insanın içinde yaşamaya devam eder."(Ö54)*

### **6. Rehber, Yol Gösterici ve Öğretici Olma Özellikleriyle İlişkilendirme**

Müziği rehber, yol gösterici ve öğretici olma özellikleriyle ilişkilendirme kategorisini 32 öğrenci(%6,8) 14 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Ansiklopedi, Ders (2), Deney, Dikkat geliştirici, Filozof, Harita, Işık (9), Kitap (8), Kütüphane, Okul (3), Öğretici, Pencere (*Mecaz*), Pusula, Rehber. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların ışık, kitap, okul olduğu görülmektedir. Örneğin;

*"Müzik ışık gibidir. Çünkü olduğu yeri aydınlatır."(Ö68)*

*"Müzik kitap gibidir. Çünkü içinde farklı olaylar ve duygular barındırır."(Ö69)*

*"Müzik okul gibidir. Çünkü bize yeni bilgiler öğretir."(Ö21)*

### **7. Sosyal İlişki ve İletişim Kavramlarıyla İlişkilendirme**

Müziği sosyal ilişki ve iletişim kavramlarıyla ilişkilendirme kategorisini 27 öğrenci(%5,8) 8 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Dil/Söz (6), Eş/Dost/Arkadaş/Aile (10), Film, Günlük (2), Oyun (3), Topluluk (3), Uyum, Yazı. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların eş / dost / arkadaş / aile, dil / söz, oyun, topluluk olduğu görülmektedir. Örneğin;

*"Müzik dost gibidir. Çünkü en kötü anında yanında olur."(Ö5)*

"Müzik dil gibidir. Çünkü herkesle iletişim kurmamızı sağlar."(Ö8)

"Müzik oyun gibidir. Çünkü eğlendirir, güzel vakit geçirmemizi sağlar."(Ö98)

"Müzik topluluk gibidir. Çünkü birlikte hareket etmemizi sağlar."(Ö44)

### **8. Sanatsal Kavramlarla İlişkilendirme**

Müziği sanatsal kavramlarla ilişkilendirme kategorisini 25 öğrenci(%5,3) 10 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Dans, Davul, Mandala, Orkestra, Piyano (2), Renk/Boya (10), Resim (3), Şair, Şarkı (2), Şiir (3). Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların renk/boya, resim, piyano, şiir olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik boya gibidir. Çünkü onunla birçok eser elde edebilirsiniz."(Ö96)

"Müzik resim gibidir. Çünkü o da bir sanattır."(Ö88)

"Müzik piyanogibidir. Çünkü piyano tuşları ne kadar fazla ise müziğinde fazla türü vardır."(Ö41)

"Müzik şiir gibidir. Çünkü kulağa hoş gelir."(Ö94)

### **9. Fiziksel ve Ruhsal İyileşmeye Yönelik Öğelerle İlişkilendirme**

Müziği fiziksel ve ruhsal iyileşmeye yönelik öğelerle ilişkilendirme kategorisini 25 öğrenci(%5,3) 9 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Dinlenme/Uyku (2), Doktor (5), İlaç (10), Meditasyon (2), Psikolog (2), Reçete, Sağlık, Sargı bezi, Yoga. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların ilaç, doktor, dinlenme / uyku, meditasyon, psikolog olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik ilaç gibidir. Çünkü dertlere en büyük şifadır."(Ö24)

"Müzik doktor gibidir. Çünkü bizi iyileştirir."(Ö25)

"Müzik uyku gibidir. Çünkü duyduğumuz seslerle bizi rahatlatarak dinlenmiş hale getirir."(Ö79)

"Müzik meditasyon gibidir.Çünkü insanın duygularını okşar." (Ö1)

"Müzik psikolog gibidir. Çünkü içimiz daraldığında ona başvururuz."(Ö27)

### **10. Evren, Zaman ve Mekân ile İlişkilendirme**

Müziği evren, zaman ve mekân ile ilişkilendirme kategorisini 24 öğrenci(%5,1) 13 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Bina, Dünya, Evren (2), Gökyüzü (2), Günler, Karadelik (2), Liman, Sonsuzluk (3), Uzay boşluğu (2), Yerleşim yeri, Yol, Yolculuk (2), Zaman/Saat (5). Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların zaman / saat, sonsuzluk, olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik zaman gibidir. Çünkü fark ettirmeden akıp gider."(Ö89)

"Müzik sonsuzluk gibidir. Çünkü müziğin sonu yoktur."(Ö96)

### **11. Matematiksel ve Uzamsal Kavramlarla İlişkilendirme**

Müziği matematiksel ve uzamsal kavramlarla ilişkilendirme kategorisini 12 öğrenci(%2,6) 8 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: İniş ve Çıkış, İz, Kuyu, Labirent, Matematik (3), Örüntü, Sayı (3), Uçurum. Frekans dağılımlarına bakıldığında ise en çok tercih edilen metaforların matematik ve sayı olduğu görülmektedir. Örneğin;

"Müzik matematik gibidir. Çünkü öğrenmesi zaman alır."(Ö65)

"Müzik sayı gibidir. Çünkü karmaşıktır ve çok çeşidi vardır."(Ö26)

### **12. Ulusal ve Evrensel Değerlerle İlişkilendirme**

Müziğin ulusal ve evrensel değerlerle ilişkilendirme kategorisini 8 öğrenci(%1,7) 8 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeleri şunlardır: Barış, Bayrak, Bayram, Efsane, Egemenlik, Evrensel, Kültür, Zafer. Örneğin;

"Müzik bayrak gibidir. Çünkü bir milleti temsil eder." (Ö2)

"Müzik bayram gibidir. Çünkü herkesi mutlu eder."(Ö70)

"Müzik evrenselidir. Çünkü tüm dünyada geçerlidir."(Ö1)

"Müzik kültür gibidir. Çünkü aydınlığa giden yol müzikten geçer."(Ö3)

*"Müzik zafer gibidir. Çünkü onu emek sarfederek kazanırsın."*(Ö10)

### **13.Bağımlılıkla İlişkilendirme**

Müziğin bağımlılıkla ilişkilendirme kategorisini 5 öğrenci(%1,1) 2 metafor imgesiyle tanımlamıştır. Bu metafor imgeler işunlardır: Sigara (3), Alkol (2) Örneğin;

*"Müzik sigara gibidir. Çünkü bağımlılık yapar."* (Ö82)

*"Müzik alkol gibidir. Çünkü insanı kendinden geçirir."*(Ö19)

## **SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER**

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin toplam 187 adet geçerli metafor ürettikleri belirlenmiştir. Bu metaforlardan 99'u birer öğrenci tarafından üretilmiştir.

BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin "müzik" kavramına ilişkin algılarının belirlenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmadan elde edilen verilere göre, öğrencilerin müziği oldukça çeşitli metafor ifadeleriyle tanımladıkları görülmüştür. Örneğin birer öğrenci tarafından yazılan alet, anahtar, araba, balon, bardak gibi metaforlar ya da birden fazla öğrenci tarafından tercih edilen ağaç(f:6),ateş(f:3),bulut(f:2), çiçek(f:12),deniz (f:10) gibi metaforlar ortaya çıkmıştır. Müzik kavramı, %3,2 ile en fazla hayat/yaşam ve su metaforları ile tanımlanırken sonrasında %2,6 ile çiçek/bitki, duygu, yemek/besin metaforlarıyla tanımlanmıştır. Araştırma sonucunda üstün yetenekli olarak kabul edilen öğrenciler, kullandıkları metaforlar ile müziğin farklı tanımlarını, anlamlarını ve yönlerini ifade etmişlerdir. Bu noktada müziğin tek bir tanım, kavram veya ifadeyle açıklanabilmesinin güçlüğünü hatırlatma fayda görülmektedir. Erol (2009: 74. Akt. Babacan, 2014: 131)'a göre "Müzik nedir?" sorusuna cevap olarak verilecek tanım, çeşitli perspektiflerden elde edilen çok sayıda tanımdan oluşmuş bir listeye eklenecek yeni bir tanımdan daha öteye gitmeyecektir. Çünkü bir müzik incelemesi ya pratiği içinde bulunan veya onu dinleyen insanların ortaya koyduğu tanımların çeşitliliği kültürelidir. Farklı kültürlerde birbirinden farklı müziksel kavramlar ve değişkenlerin var olması, müzik tanımının nicelik ve nitelik olarak sınırlandırılmayacağını göstermektedir.

Müzik öğrencilerinin "müzik" kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar 13 farklı kategoride toplanmış olup en fazla metafor üretilen 3 kategori aşağıdaki gibidir:

- Müziğin doğa/doğa olayları ve doğadaki canlılarla ilişkilendirilmesi (%23);
- Müziğin insani duygular/ifadeler, maneviyat ve soyut kavramlarla ilişkilendirilmesi (%15,6);
- Müziğin araç gereç ve çeşitli objelerle ilişkilendirilmesi (%11,3).

Müziğin çoğunlukla doğa/doğa olayları ve doğadaki canlılarla ilişkilendirilmesinde, şüphesiz ki öğrencilerin hayatlarında çiçek, yağmur, kuşsesi, güneş, rüzgâr, deniz vb. ile sıklıkla karşılaşmalarının önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Benzer şekilde, öğrencilerin müziği duygu, huzur, mutluluk, neşe, sevgi ve din gibi hayatlarında var olan kavramlarla tanımlamaları da müziğin insani duygular/ifadeler, maneviyat ve soyut kavramlarla ilişkilendirilmesi sonucunu getirmiştir. Günlük hayatta sıkça kullanılan anahtar, araba, ayna, çanta, kâğıt, kalem, kıyafet gibi somut nesnelere ise müziğin araç gereç ve çeşitli objelerle ilişkilendirilmesinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır.

Babacan (2014: 131)'ın, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi müzik öğrencilerinin müzik kavramına ilişkin algılarının metaforik incelemesini gerçekleştirdiği benzer bir çalışmada; müziğin farklı duygular ifade ettiği (%21,2), müziğin ihtiyaç duyulan bir gereksinim olduğu (%19,2), müziğin sevgi ve mutluluk verdiği (%16,2), müziğin bağımlılık yarattığı (%12,1) gibi sonuçlar ortaya çıkmıştır. Babacan'ın araştırmasında elde edilen sonuçlar, bu çalışmada belirlenen "müziğin insani duygular/ifadeler, maneviyat ve soyut kavramlarla ifade edilmesi" ve "müziği bağımlılıkla ilişkilendirme" gibi kategoriler ile paralellik göstermektedir.

Düzgören ve Gerekten (2017: 112) ise Anadolu lisesi öğrencilerinin 'müzik dersi' kavramına ilişkin algılarını metaforik olarak incelemiştir. Bu çalışmada Anadolu lisesi öğrencileri, 'müzik dersi' kavramı ile ilgili toplam 94 adet geçerli metafor cümlesi üretmişlerdir. Katılımcıların ürettikleri metaforlar 8 farklı kavramsal kategoriye yerleştirilmiş ve yorumlanmıştır. Bu metaforlar kategorilere göre incelendiğinde öğrencilerin yüzdeler olarak büyük çoğunluğunun, 'müzik dersi' kavramını duygular üzerinde etkili gördüğü tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin müzik dersi

kavramını ifade etmek için bu baskın kategoride en çok “Duygu”(n:3), “Ruhun gıdası” (n:3)ve“Huzur”(n:3) metaforlarını tercih ettikleri gözlemlenmiş, metafor dayanak cümleleri incelendiğinde ise öğrencilerin müzik dersi ile ilgili çok geniş bir metaforik algıya ve derse karşı olumlu tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca birçok metafor, katılımcıların müzik dersinden beklentilerini dolaylı olarak yansıtmaları bakımından anlamlı bulunmuş, öğrencilerin müzik dersini diğer derslerden farklı gördükleri yönünde elde edilen bir başka sonuç ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, müzik kavramının metaforlar aracılığı ile açıklanmasında, BİLSEM-ÖYG müzik alanı öğrencilerinin algıları doğrultusunda oldukça geniş bir yelpazede kabul edilebilecek şekilde müziğin çeşitli yönlerine vurgu yapıldığı görülmüştür. Öğrencilerin ürettikleri bu metaforların, bundan sonra yapılacak benzer çalışmalara bir altyapı oluşturacağı düşünülebilir. Ortaya çıkan metaforlar, üstün yetenekli öğrencilerin müzik kavramına ilişkin algılarını belirlemede bir veri toplama aracı değerlendirilebilir.

#### KAYNAKÇA

- Babacan, E. (2014). Ağısl Öğrencilerinin Müzik Kavramına İlişkin Algıları: Metafor Analizi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 124-132.
- Bayram, L. (2010). *Polis Koleji Öğrenci, Öğretim Elemanı Ve İdari Çalışanlarının Okullarına İlişkin Metaforik Algıları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Kılıç, A., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegemakademi Yayıncılık.
- Düzgören, H. ve Gerekten, S. E. (2017). Anadolu Lisesi Öğrencilerinin 'Müzik Dersi' Kavramına İlişkin Algıları. *Online Journal of Music Sciences*, 2 (3), 86-117.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kurtaslan, Z., Aydın, B. ve Özer, B. (2018) Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Ortaokul Ve Lise Öğrencilerinin “Müzik Öğretmeni” Kavramına Yönelik Bilişsel Yapılarının

- Belirlenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 22, Sayı: 74 (Bahar 2018).
- Mustan Dönmez, B. Ve Karaburun, D. (2013). Türk Halk Müziği Sözlerinde Metaforik Anlatım Geleneği. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*8(4), 1081-1097.
- Pektaş, S., Düzkanar, A., Yurga C. (2016). Özel Eğitim Alan Çocukların Eğitiminde Müziğin Kullanılmasına İlişkin Ebeveyn Görüşleri, İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi, 6 (14), 1-17.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.
- Schippers, H. (2006). 'As If A Little Bird Is Sitting On Your Finger...': Metaphor As A Key Instrument In Training Professional Musicians. *International Journal Of Music Education*, 24(3), 209-217.
- Umuzdaş, S. Ve Umuzdaş, M. S. (2013). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 10 (1), 719-729.
- Uygun, M. A. (2015). Öğretmen Adaylarının Geleneksel Müzik Türlerine İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi. *Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Woody, R. H. (2002). Emotion, Imagery And Metaphor In The Acquisition Of Musical Performance Skill. *Music Education Research*, 4(2), 213-224.
- Woody, R. H. (2004). Advanced Music Students' Use of Imagery And Metaphor-Based Instruction In Generating Expressive Performance. S. D. Lipscomb, R. Ashley, R. O. Gjerdingen and P. Webster (Ed.), In *Proceedings Of The 8th International Conference On Music Perception And Cognition* (Pp. 482-485). Adelaide, Australia: Causal Productions.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H., (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.